

У боротьбі за українську ідею

22 січня – День Соборності України

101-а річниця з дня проголошення Акту злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки.

День Соборності — свято України, яке відзначають щороку 22 січня в день проголошення Акту злуки Української Народної Республіки (УНР) й Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР), що відбулося в 1919 році.

Офіційно в Україні День Соборності відзначають з 1999 року.

Свято встановлено в Україні «...враховуючи велике політичне та історичне значення об'єднання Української Народної Республіки і

Західноукраїнської Народної Республіки для утворення єдиної (соборної) української держави та з метою вшанування багатовікової історії національного державотворення, засвідчення поваги до подвигу борців за свободу, незалежність і територіальну цілісність, єднання суспільства у справі розбудови України як високорозвиненої європейської держави, консолідації історичної пам'яті нації, згуртування громад України і відзначення на загальнодержавному рівні 101-ї річниці проголошення Акту злуки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної республіки і проведення Всеукраїнської естафети єднання».

У цей день прийнято також згадувати іншу подію, яка відбулась рівно на рік раніше 22 січня 1918 р. - прийняття IV Універсалу Української Центральної Ради, яким проголошувалася повна незалежність Української Народної Республіки.

Вперше у ХХ столітті українська незалежність була проголошена 22 січня 1918 року IV Універсалом Української Центральної Ради, а вже за рік (22 січня 1919 року) на Софійському майдані в Києві відбулася не менш вагома подія – об'єднання Української Народної Республіки (УНР) і Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) в одну державу.

Важливо говорити про цілу низку визначальних для державотворення історичних подій ХХ століття:

22 січня 1918 року – проголошення незалежності Української Народної Республіки;

1 листопада 1918 року – день “Листопадового чину”, українського повстання у Львові, за результатами якого постала Західно-Українська Народна Республіка;

22 січня 1919 року – проголошення Акту Злуки Української Народної Республіки і Західно-Української Народної Республіки;

15 березня 1939 року – проголошення незалежності Карпатської України.

Але однією з найважливіших історичних дат є саме 22 січня (проголошення Першої Незалежності у 1918 році та проголошення Акта злуки УНР і ЗУНР) – День Соборності.

Історична довідка

Текст IV Універсалу датований 22 (9) січня 1918 року. Ухвалили його вночі 24 (11) січня 1918 року на засіданні Малої Ради Української Центральної Ради. Документ містив головні напрями: проголошення самостійності Української Народної Республіки; доручення Раді Народних Міністрів укласти мир з Центральними державами; оповіщення оборонної війни з більшовицькою Росією. Перед проголошенням IV Універсалу виступив голова Української Центральної Ради Михайло Грушевський. Уперше в ХХ столітті Україна проголошувалася незалежною суверенною державою.

Революційні події на Наддніпрянській Україні, проголошення української державності сприяли піднесенню національного руху в півдавстрійській Галичині. 1 листопада 1918 року постала Західно-Українська Народна Республіка. Її лідери ініціювали переговори про об'єднання Наддніпрянської України з Наддністрянською. Їх наслідком стало підписання 1 грудня 1918 року у Фастові “передвступного” договору між УНР і ЗУНР про злуку обох республік в одну велику державу. 3 січня 1919 року Українська Національна Рада ЗУНР у Станіславові (нині – Івано-Франківськ) ратифікувала цей договір і прийняла ухвалу про наступне об'єднання двох частин України в одну державу.

Урочисте проголошення Акту Злуки на Софійському майдані в Києві

22 січня 1919 року на Софійському майдані в Києві в урочистій атмосфері відбулося проголошення Акту злуки УНР та ЗУНР в єдину незалежну державу. У зачитаному на зборах “Універсалі соборності”, зокрема, відзначалося: “Однині воедино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України – Західноукраїнська Народна Республіка (Галичина, Буковина, Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Однині є єдина незалежна Українська Народна Республіка”. Століттями розірваний український народ визволився з неволі – Наддніпрянщина вийшла з Російської, а Західна Україна – з Австро-Угорської імперії – і возз'єднався на своїй землі в єдиній Українській державі. Наступного дня Акт злуки майже одноставно був ратифікований Трудовим конгресом України.

Це об'єднання виявилось нетривким, і невдовзі історія розпорядилась так, що окремі частини українських земель знову опинились у складі різних держав.

Перше офіційне відзначення свята Соборності на державному рівні відбулося 22 січня 1939 року в столиці Карпатської України м. Хусті. Це була наймасовіша за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини демонстрація українців — понад 30 тис. осіб.

У 71-у річницю Акту злуки (22 січня 1990 року) в Україні відбулася одна з найбільших у Центральній і Східній Європі масових акцій – “живий ланцюг” як символ єдності східних і західних земель та знак ушанування подій Української революції. Більше мільйона

людей, узявшись за руки, створили безперервний ланцюг від Києва до Львова. Акція стала одним зі свідчень того, що українці подолали страх перед комуністичним режимом і готові протистояти політиці комуністичної партії.

В кінці 2000-х р. почали відроджувати традицію створення «живих ланцюгів», що символізують єдність українського народу.

Отож :

1. 22 січня ми згадуємо дві рівнозначні за вагою події української історії: проголошення незалежності Української Народної Республіки 1918 року та Акт злуки українських земель рівно через рік – 1919-го.

2. Українська Народна Республіка – перша українська держава у ХХ ст., а 24 серпня 1991 року відбулося фактично не здобуття, а відновлення незалежності.

3. Українська Народна Республіка першою серед нових держав у Східній Європі проголосила незалежність – раніше, ніж три країни Балтії, Польща та Чехія.

4. Проголошення Соборності УНР та ЗУНР 22 січня 1919 року є історичним актом об’єднання українських земель в єдину державу. Саме ці події, а не приєднання Західної України до СРСР 1939 року, є підставовими для історії новітнього українського державотворення.

5. Українська незалежність була повалена більшовиками внаслідок «гібридної війни».

6. Національна єдність є не тільки базовою цінністю, а й обов’язковою передумовою успішного спротиву зовнішній агресії. Для того, щоб відстояти УНР, українцям забракло єдності та національного усвідомлення.

7. Акт злуки був не випадковим явищем, а наслідком і вершиною об’єднавчого руху, що тривав від середини ХІХ ст. на українських землях, що були в складі різних держав.

8. Незалежність і соборність є запорукою виживання Української державності. Втрата Україною незалежності у результаті більшовицької окупації у довготерміновій перспективі призвела до мільйонних втрат від Голодомору, репресій та війн.

9. Сьогодні бійці в зоні АТО так само відстоюють не лише незалежність, а й соборність України, як і їхні попередники 100 років тому.

10. Сьогодні, коли маємо українські території, непідконтрольні українській владі, День Соборності – це привід нагадати, що Крим та Донеччина – це Україна.

22 січня – один із тих днів, що сама згадка про них сповнює серце радістю і надією. День, коли українці промовили на цілий світ: «Ми – нація! Ми – на своїй землі! Ми – у власній державі!»

Список літератури

Адамович С. Сім думок про українську соборність : [історичний контекст] / Сергій Адамович // Галичина. – 2018. – 23 січ. – С. 3.

Беляєва І.П. Соборна мати Україна – одна на всіх, як оберіг : [сцкарній свята] / І.П. Беляєва // Шкільний бібліотекар. – 2016. – № 12. – С. 20-23.

Важлива віха в історії України: [22 січня – День Соборності України] // Шкільна бібліотека. – 2016. – № 12. – С. 64 – 67.

Гарнійчук В. Єднайтесь, браття українці! : [виховний захід до Дня Соборності України] / Валентина Гарнійчук // Шкільний світ. – 2016. – № 23. – С. 8 – 11.

Головко о. Уроки Соборності: здобути і захистити : [100 років Соборності] / Оксана Головко // Урядовий кур'єр. – 2019. – 22 січ. – С. 3.

Данилюк А. Моя соборна, суверенна : [День Соборності України] / А. Данилюк // Позакласний час. – 2013. – 3 23-24. – С. 92– 93.

Зінченко О. Незалежність № 1: [День Соборності України : як це було 1918 р.] / Олександр Зінченко // Коломийська правда. – 2016. – 15 січ. – С. 7.

Історія України [Текст]: джерельний літопис / ред. В.І. Червінський. – Київ: ДП «Дирекція ФВД», 2008. – 800 с.

Криницький С. Бути «сообщно» народом, або Як русини-лемки боролися за незалежність : [100-річчя державності] / Степан Криницький // Галичина. – 2019. – 8-14 лют. – С.20-21.

Процюк О. Соборність – понад усе: [100-річчя державності] / Оксана Процюк // Галичина. – 2019. – 18 – 24 січ. – С. 1,5.

Нас не роз'єднати, як не спинити течії Дніпра: [День Соборності України] // Голос України. – 2016. – 22 січ. – С. 1, 4-5.

Новий довідник [Текст]: Історія України / ред І. Сілакова. – Київ: ТОВ «Казка», 2005. – 736 с.

Парипа П. Де злагода, там перемога: [Соборність з галицького погляду] / Петро Парипа, Оксана Процюк // Галичина. – 2012. – 24 січ. – С. 1,4.

Чорна С. «Од синього Дону до сивих Карпат одна нероздільна родина» : [100 років Соборності] / Світлана Чорна // Голос України. – 2019. – 22 січ. – С.1,4.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф